

Роль гуртка декоративно-ужиткового мистецтва у формуванні естетичного смаку учнів

Анотація. У статті розглянуто роль гуртка декоративно-ужиткового мистецтва в формуванні естетичного смаку учнів. Доведено, що робота учнів на гурткових заняттях передусім направлена на розвиток творчого та креативного застосування нових знань, умінь та навичок для створення художніх виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Саме гурткова робота творчого характеру розвиває як інтелектуальні, так і творчі здібності учнів.

Ключові слова: декоративно-ужиткове мистецтво, гурткова робота, художньо-творча діяльність.

Abstract. The article considers the role of the group of arts and crafts in formation the aesthetic taste of students. It is proved that the work of students at community lessons is primarily aimed at developing the art and creative using of new knowledge, abilities and skills for the creation of artistic products of decorative art and craft. Group work of creative nature develops both the intellectual and creative abilities of students.

Keywords: arts and crafts, group work, artistic and creative activity.

Постановка наукової проблеми. На сьогоднішній день актуальною стала проблема збереження культурної та історичної спадщини народу. Декоративно-ужиткове мистецтво органічно увійшло до сучасного побуту і продовжує розвиватися, зберігаючи національні традиції. Одним із найефективніших способів залучення учнів до національної культури є гуртки декоративно-ужиткового мистецтва. Гурток декоративно-ужиткового мистецтва – це найширше поле для розвитку та вияву творчих можливостей і здібностей учнів. Гурткова робота необхідна кожній дитині для того, щоб вона мала можливість задовольнити свою схильність до улюбленого виду діяльності – художньої обробки шкіри, скла, тканини, природних матеріалів, металу тощо, вивчаючи різні техніки та технології створення виробів декоративно-ужиткового мистецтва.

Короткий аналіз досліджень проблеми. Історію становлення декоративно-ужиткового мистецтва досліджували М. Станкевич, Р. Захарчук-Чугай, Є. Антонович, Г. Івашків, Т. Кара-Васильєва та ін. Багато аспектів художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти розглядали Г. Шкура, Н. Ніколайко, Л. Круглик, Н. Гарбар, А. Корнієнко та ін.

Мета і завдання статті. Розкрити роль гуртка декоративно-ужиткового мистецтва у формуванні естетичного смаку учнів.

Виклад основного матеріалу. Кожен вид мистецтв безпосередньо характеризується способом матеріального буття його творів і застосовуванням

типом образних знаків. З-поміж інших видів мистецтв декоративно-ужиткове мистецтво є унікальним етнокультурним явищем нашого народу [1, с. 8]. Специфіка декоративно-ужиткового мистецтва визначає і засоби естетичного виховання учнів. Роль народного декоративно-ужиткового мистецтва в естетичному розвитку учнів дуже велика: розвиток художньо-творчих здібностей дитини; розвиток технічних навичок; виховання інтересу до зображувальної діяльності.

Метою гуртків декоративно-ужиткового мистецтва є забезпечення для учнів цілісного сприймання сучасного культурного простору України. Враховуючи вищесказане зазначимо, що під час гурткової роботи важливе місце в роботі педагога займає ознайомлення учнів із загальними положеннями зародження та розвитку декоративно-ужиткового мистецтва; ознайомлення з творчістю сучасних майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, основами композиції та засобами художньої виразності творів декоративно-ужиткового мистецтва; розвиток у школярів особисто ціннісного ставлення до творчості, до різних технік художньої творчості.

Головними завданнями гуртка декоративно-ужиткового мистецтва є: розвиток у учнів художньо-творчої уяви, оригінального, нестереотипного асоціативно-творчого мислення, художньо-образних якостей зорового сприйняття, спостережливості, зорової пам'яті та ін.; формування знань про народну творчість, її історію; формування потреб і здібностей до продуктивної творчості, вміння створити виразний художній образ, оригінальну композицію, оволодіння основами художньо-образної мови і виражальними можливостями художніх матеріалів і різних видів художніх технік; формування в уяві учнів цілісної картини культурного простору, виховання інтегрованої особистості; участь у художній продуктивній праці, пов'язаній з естетичним оформленням сучасного життя.

Зауважимо, що формування художньо-творчих здібностей учнів, своєю чергою, потребують особливої методики. Заняття в гуртках декоративно-ужиткового мистецтва повинні бути організовані за законами мистецтва, що передбачає: не стереотипність, структурну різноманітність, структурну режисуру; залучення учнів до співпереживання, створення відповідного щодо теми уроку емоційного настрою, чому сприятиме включення до сценарію уроку ігрових, казкових моментів, використання інших видів мистецтв; наявність трьох основних структурних елементів уроку: сприймання, формування творчого задуму, його творча реалізація [2, с. 86].

Важливо своєчасно виявити природні задатки, схильність дитини, стимулювати творчу діяльність, закріпити досягнутий результат постійними тренуваннями. У гуртках декоративно-ужиткового мистецтва для формування, відпрацювання вмінь та навичок застосовується як репродуктивний метод навчання (виконання вправ), так і проблемні методи навчання. Метод проблемного навчання необхідно застосовувати для самостійної, пошукової роботи учнів (вивчення візерунків, кольору, характеру матеріалу, технології виготовлення виробів тощо).

При виготовленні виробів учні не обмежені лише тими ескізами, які

пропонує вчитель для виготовлення. Вони можуть скористатись ними як основою для створення власної композиції. Заняття в гуртку зацікавлюють і захоплюють учнів своєю незвичністю. Учням постійно розкриваються можливості застосування тих чи інших матеріалів, їх різноманітні композиції та способи поєднання. Учні самостійно підбирають матеріали для виробу, визначають кольорову гаму, яка подобається саме їм, а це сприяє розвитку творчого підходу до всіх етапів створення виробу. У гуртках декоративно-ужиткового мистецтва учні вдосконалюють свої знання, уміння, навички.

Варто зазначити, що успішний художньо-творчий розвиток учнів буде зумовлено дотриманням низки методичних принципів: керівництво художньо-творчим розвитком учнів передбачає врахування вікових, індивідуальних, національних, культурних, регіональних особливостей і традицій; залучення учнів до розуміння змісту та сутності народної творчості повинно здійснюватися шляхом особистісно-емоційного сприйняття художньої інформації; опанування мови декоративно-ужиткового мистецтва і формування умінь і навичок практичної роботи доцільні лише в художньо-образному ключі як освоєння засобів виразності художнього образу тощо [3, с. 109].

Зауважимо, що під час виконання практичних робіт у гуртках з декоративно-ужиткового мистецтва психолого-педагогічна діяльність направлена на посилення різноманітних шляхів розвитку у тих, що навчаються відчувати кольорові, хроматичні й ахроматичні взаємодії в процесі обробки композиційних елементів виробів. Паралельно, навчаються виконувати вправи з формотворення, вивчають прийоми пластичної трансформації та художньої активізації форм. Ознайомлюються та засвоюють основні закономірності побудови композицій виробів. Виконуються різні вправи відповідно до вимог, що висуваються до дотримання перерахованих закономірностей. На цьому рівні інтенсивніше включаються в роботу аналітичні, логічні, образні форми мислення [4, с. 339]. Слід пам'ятати про розвиток можливостей декоративно-ужиткового мистецтва. Воно допоможе сформулювати почуття симетрії, пропорції, відчуття ліній, кольору і колориту, просторову уяву тощо.

Варто зазначити, що заняття гуртка декоративно-ужиткового мистецтва не регламентовані навчальною програмою. У зв'язку з цим відкриваються безмежні можливості для дослідницької діяльності педагога, вдосконалення його педагогічної майстерності.

Висновки. Таким чином, робота учнів на гурткових заняттях передусім направлена на розвиток творчого та креативного застосування нових знань, умінь та навичок для створення художніх виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Саме гурткова робота творчого характеру розвиває як інтелектуальні, так і творчі здібності учнів. Діяльність гурткової роботи орієнтована на можливість ознайомлення учнів з особливостями художньо-образної мови декоративно-ужиткової діяльності, з різноманітними пластичними техніками і доступною технологією створення художнього образу у власних творчих робіт.

Список використаних джерел:

1. Історія декоративного мистецтва України. У 5-ти т. Т. 3. / НАН України. ІМФС ім. Рильського; Наук. ред. Т. Кара-Васильєва. – К., 2009. – С. 8.
2. Збірник програм для гуртків художньо-естетичного та декоративно-прикладного напрямів (для позашкільних загальноосвітніх навчальних закладів) / Укладачі : В. Ю. Іова, Л. В. Красномовець, Т. В. Григорчук. – Кам'янець-Подільський : «МЕДОБОРИ-2006», 2007. – 272 с.
3. Педагогічна книга майстра виробничого навчання : [навч.-метод. посібник] / за. ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища школа, 1992. – 334 с.
Ковальов Ю. Г. Формування творчого мислення у майбутніх учителів технологій під час вивчення мистецтва / Ю. Г. Ковальов, Т. П. Зузяк, І. В. Павленко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми. – Випуск 34. – Вінниця-Київ, 2013. – С. 336-340.